

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Consilier la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Tacita reconducție și Legea timbrului, de d-l Ștefan Scriban.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de casație, secția I: Stan Trancă cu Anica Pătru Ion Bușoiu și alții;

Idem, secția III: Societatea de asigurare „Agricola” cu H. S. Nenișescu și C. Colibășeanu;

Curtea de apel din București, secția I: George Salvețiu cu Sindical falim. Trib. Prahova, cu o Notă.

Trib. Arges: Maria Barbu S. Popescu cu Toma Negulescu; Proiectul de lege asupra contractului muncii—*Analiză critică*—(urmare) de d-l Cons. Popescu.

Tacita reconducție și Legea timbrului

După art. 1437 și 1452 din Codul civil, dacă locatarul rămâne și e lăsat în posesiunea lucrului închiriat, locațiunea se consideră ca reînnoită, cu aceleași condițiuni ca în contractul expirat, dar pentru un timp determinat de obiceiul locului. La ce timbru va fi supus însă un asemenea contract? Aici nu avem nici contract scris, nici verbal, ci, din împrejurarea lăsării chiriașului înainte să ocupe lucrul, se deduce *consimțământul tacit* de a forma un nou contract. Legea timbrului nu se ocupă însă decât de contractele de închiriere scrise și verbale și omite tacita relocațiune. Să fie aceasta o scăpare din vedere sau, din contră, să fie cuprinsă și relocațiunea tacită?

Fiindcă legea timbrului e o lege fiscală și, prin urmare, de strictă interpretare, socotim că articolele 31 și 32 din Legea timbrului nu se pot aplica la reconducțiunile tacite, căci aici nu e nici un contract verbal și nu e de admis ca legiuitorul să nu fi știut ce înseamnă un atare contract. Din acelaș motiv nu putem crede că sub denumirea de contracte verbale se înțeleg toate celelalte contracte cari nu sunt scrise. Și totuș, lucrul e delicat, când e vorba de un mut. O persoană lovită de o atare infirmitate poate contracta, înțelegându-se prin semne. Dar chiar în acest caz nu poate fi un contract verbal, ci un contract în

care proprietarul și chiriașul mut, au convenit prin semne. Aici însă consimțământul nu e tacit, ci expres, dar manifestat prin semne.

Dacă s'ar prezenta un asemenea caz, tribunalele ar putea spune că există un *contract verbal* susceptibil de a fi timbrat? După rigoarea principiilor socot că nu, căci ne aflăm în o speță neprevăzută de lege.

Când însă e vorba de contractele de închiriere sau arendare mai mari de zece ani, ele nu sunt supuse la timbru decât dacă sunt făcute în scris, căci art. 34 și 35 nu mai vorbesc de contracte verbale; și știm că, în lipsa unui text contrariu, timbrul se percepe pe *act*, adică pe înscris, nu pentru actul juridic, soluțiune consacrată în repetite rânduri de suprema Curte și în special prin deciziunea celebră din 1903 ¹⁾, care declară că donațiunile manuale nu pot fi supuse la timbru.

Art. 34 și 35 din Legea timbrului sunt o anomalie, căci nu înțelegem de ce tocmai contractele cele mai lungi să fie privilegiate.

În cele ce ne privesc, art. 36 din Legea timbrului nu poate schimba soluțiunea la care ne-am oprit, căci acest articol nu zice decât că *prelungirile* de contracte de închiriere sau arendare se consideră ca contracte noi și sunt supuse din nou la timbru. În adevăr, tacita reconducțiune nu e o prelungire a vechiului contract, ci un contract nou și chiar prelungirea de-ar fi, în ipoteza când consimțământul primului contract n'a fost manifestat nici scris, nici verbal, nu mai poate fi vorba de timbru pentru prelungire, când însuș contractul prim nu e susceptibil de timbru.

Afară de aceasta, prelungirile se socotesc ca contracte noi, și cum contractele nu sunt supuse la timbru decât dacă sunt scrise sau verbale (afară de cele mai mari de zece ani), tacita reconducțiune, care nu e nici contract scris, nici

¹⁾ No. 6/903. În sens contrar vezi Alexandresco, VIII, p. 44, No. 1; *Curierul Judiciar* No. 41/903.

verbal, fie că am lua-o ca o prelungire, fie că am socotit-o ca un nou contract, nu poate fi supusă la timbru. Desigur, soluțiunea ar fi alta dacă s'ar putea demonstra că prin contracte verbale legiuitorul a înțeles toate celelalte contracte făcute fără act scris.

Dorohoiu, 25 Octomvrie 1909.

Ștefan Scriban

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 28 Octomvrie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Stan Trancă cu Anica Pătru Ion Bușoiu ș. a.

Inceput de dovadă scrisă. — Dacă ea poate rezulta și din răspunsul părții la interogatoriu. — Aprecierea instanței asupra răspunsurilor date. — Chestiune de fapt. — Instrăinarea bunurilor Statului. — Loturi de 10 și 25 hectare. — Dacă ele sunt inalienabile timp de 30 ani, ca și loturile de 5 hectare.

Cotutori. — Condamnarea lor la prima instanță în această calitate. — Dacă se poate înțelege că apelul lor în contra hotărârii condamnatoare este făcut personal. — (Art. 1197 și 1203 din Codul civil; art. 51 din Legea vânzării bunurilor Statului din 1889).

1. Inceputul de dovadă scrisă poate rezulta și din răspunsurile părții la interogatoriu, iar aprecierea tribunalului asupra răspunsurilor date la interogatoriu constituie o chestiune de fapt, de atributul suveran al instanței de fond.

Prin urmare, când instanța de fond se bazează, pentru a constata existența unei convențiuni, pe un inceput de dovadă scrisă complectată cu prezumpțiuni, nu violează articolele 1197 și 1203 din Codul civil.

2. Din dispozițiunile art. 51 din legea pentru instrăinarea bunurilor Statului din 1889, rezultă ca legiuitorul nu a înțeles să puie sub aceeaș sancțiune prohibițiunea de instrăinare a tuturor categoriilor de loturi, căci pe când declară inalienabile în timp de 30 ani, fără nici o rezervă și într'un interes de ordine publică, loturile de cinci hectare, oprește instrăinarea loturilor de 10 și 15 hectare numai până la plata prețului, adică numai în interesul vânzătorului.

Prin urmare, nulitatea rezultând din instrăinarea unei porțiuni dintr'un lot de 25 hectare, nu poate fi invocată decât de Stat.

3. Dacă intimații într'un proces au fost condamnați de prima instanță ca cotutori, apelul făcut de ei în contra hotărârii primei instanțe nu se poate înțelege decât ca făcut de ei în aceeaș calitate, într'u cât zisa hotărâre condamnatoare nu-i privesc pe ei personal.

Deciziunea 406/909. — Respins recursul făcut de Stan Trancă în contra sentinței Trib. Dolj, s. I, No. 677/906, dată în proces cu Anica Pătru Ion Bușoiu ș. a.

Curtea,

Ascultând de d-nii avocați Aurel Iliescu și Xeni, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat P. Borș, în combateri, și

Pe d-l procuror-general C. R. Manolescu, în concluzii puse pentru respingerea recursului.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare :

«Că tribunalul a comis un exces de putere și a făcut o eroare grosieră de fapt, violând astfel art. 1197 și 1203 din

Codul civil, când a considerat răspunsurile mele clare și precise, la interogatoriul ce mi s'a făcut, ca un inceput de probă scrisă».

Având în vedere că, din sentința supusă recursului, se constată că recurentul a intentat acțiunea la judecătoria de ocol în contra intimaților, în calitate de cotutori ai minorilor defunctului Dinu M. Mușat, pentru revendicarea unei porțiuni de teren ce face parte dintr'un lot de 25 hectare, pe care recurentul l-a cumpărat de la Stat, în virtutea legii din 1889 pentru instrăinarea bunurilor Statului; Că judecătorul de ocol admițând acțiunea, și intimații făcând apel, tribunalul l-a admis și a respins ca nefondată acțiunea intentată de recurent;

Considerând că, în apel, intimații au opus că terenul în litigiu a fost cumpărat de recurent pentru ei și cu banii lor, și că în dovedire se servesc de interogatoriul acestuia, complectat cu prezumpțiuni sau martori; Că tribunalul, pentru constatarea acestei convențiuni, se bazează pe un inceput de probă scrisă, rezultă din răspunsurile recurentului la interogatoriu și complectată aceasta probă cu o serie de prezumpțiuni rezultate din diferite acte;

Considerând că inceputul de dovadă scrisă poate rezulta și din răspunsurile părții la interogatoriu; iar aprecierea tribunalului asupra răspunsurilor date la interogatoriu constituie o chestiune de fapt de atributul suveran al instanței de fond, care scapă de sub censura Curții de casație;

Că, așa fiind, și într'u cât tribunalul se bazează, pentru a constata existența convențiunii dintre părți, pe un inceput de dovadă scrisă, complectată cu prezumpțiuni, nu comite nici un exces de putere și nici nu violează art. 1197 și 1203 din Codul civil, după cum susține recurentul, ci din contră face o justă aplicațiune a acestor articole și, deci, motivul I de casare este nefondat.

Asupra motivului II de casare :

«Că tribunalul a violat art 51 din legea vânzării bunurilor Statului din anul 1889, considerând că acest articol prevede o inalienabilitate relativă numai în folosul Statului, iar nu absolută pe tot timpul cât loturile mari de câte 25 hectare nu sunt complect achitate».

Având în vedere că legea din 7 Aprilie 1889, pentru instrăinarea bunurilor Statului și răscumpărarea emfiteuzicilor, prin art. 51 declară inalienabile, în timp de 30 ani, loturile de 5 hectare; iar în ce privește loturile de 10 și 25 hectare, acelaș articol dispune că nu se vor putea instrăina până la amortizarea întregii datorii și deplina lor liberare; că însă, în caz de plată anticipată, vânzarea este permisă;

Considerând că din această dispozițiune rezultă, în modul cel mai evident, că legiuitorul nu a înțeles să pună sub aceeaș sancțiune prohibițiunea de instrăinare a tuturor categoriilor de loturi, căci pe când declară inalienabile în timp de 30 ani, fără nici o rezervă și într'un interes de ordine publică, loturile de cinci hectare, oprește instrăinarea loturilor de 10 și 25 hectare numai până la plata prețului, adică numai în interesul vânzătorului;

Considerând că, astfel fiind, nulitatea care rezultă din această din urmă prohibițiune nu poate fi decât relativă, adică nu poate fi invocată decât de Stat în interesul căruia a fost oprită instrăinarea; că prin urmare, în speță fiind vorba de instrăinarea unei porțiuni dintr'un lot de 25 hectare, nu se poate susține, după cum pretinde recurentul, că tribunalul a violat suscitatul articol, notând că nulitatea acestei instrăinări nu poate fi invocată decât de Stat; deci și al doilea motiv de casare este nefondat.

Asupra motivului III de casare :

«Violarea art. 347, 348 și 403 din Codul civil, combinat cu 69 și 316 din Proc. civilă; chem în judecată pe Anica, văduva lui Dinu M. Mușat, ca tutoare a minorilor săi copii, și revendic cinci pogoane de pământ.

«In cursul procesului Anica se remărită și chem ca cotu-

tore pe Pătru I. Bușoiu, noul său bărbat, și sunt condamnați cu cartea de judecată No 844/903, ca tutori ai minorilor Dinu M. Mușat și Anica și noul său bărbat Pătru I. Bușoiu. Se face apel însă de Anica și de Pătru I. Bușoiu personal, iar nu ca tutori

«Apelul nul și nulitatea de ordine publică fiind vorba de forme esențiale cari nu se pot îndeplini decât în termenul stabilit de lege și asupra cărora părțile nu pot transige.

«Citarea lor, după cererea mea, mai târziu ca tutori, nu poate acoperi această nulitate. De altminterlea apelul este făcut fără autorizare și fără cădere».

Având în vedere că, din sentința adusă în recurs, se constată că recurentul a intențat acțiunea în contra intimaiilor în calitate de cotutori; că în această calitate fiind condamnați de judecătorul de ocol prin cartea de judecată apelată, apelul făcut de intimaii în contra acestei cărți de judecată nu se poate înțelege decât ca făcut de ei în aceeași calitate, de oarece zisa hotărâre nu-i privea pe ei personal; că în apel intimaiii fiind citați personal din eroare, chiar recurentul a cerut să fie citați în calitate de cotutori; că, prin urmare, chiar recurentul a înțeles că se judecă și în apel cu intimaiii în aceeași calitate; că tribunalul a statuat și asupra chestiunii dacă intimaiii mai au nevoie în apel de autorizația consiliului de familie; că din toate acestea rezultând în mod neîndoios că apelul intimaiilor a fost făcut de ei în calitate de cotutori, urmează că și motivul III de casare este nefondat;

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror-general, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 27 Octombrie 1909

Președenția d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Societatea anonimă de asigurare „Agricola” cu H. S. Nenișescu și C. Colibășeanu

Mandat comercial.—Dacă el este salariat.

Proba cu martori.—Admiterea sau respingerea ei. — Chestie de apreciere.—(Art. 374, alin. 2, din Codul comercial și art. 991 din Codul civil).

1. *Deși după dispozițiunile Codului civil, mandatul și gestiunea de afaceri sunt gratuite, însă când este vorba de o afacere comercială, conform art. 374, aliniatul 2, din Codul comercial, spre deosebire de art. 991 din Codul civil, mandatul este salariat.*

2. *Admiterea sau respingerea probei cu martori chiar în materie comercială, este lăsată la aprecierea judecătorilor, destul numai ca dânsii să motiveze de ce găsește inutilă asemenea probă.*

Deciziunea 284/909. — Respings recursul făcut de Societatea anonimă de asigurare «Agricola», contra deciziunii comerciale a Curții de apel din București, secția II-a, No. 12/909, dată în proces cu H. S. Nenișescu și C. Colibășeanu.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați M. Valerian și M. Negreanu, în dezvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-l avocat M. Pantazi, în combateri.

Deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

«Violarea art. 991 din Codul civil și art. 128 din Codul comercial. Nemotivare și exces de putere.

«Curtea de apel, în toate considerentele sale, constată în fapt că d-l H. Nenișescu n'a fost nici un moment director efectiv al Societății «Agricola». Pentru a ajunge la recunoașterea în parte a pretențiilor reclamantului, Curtea admite o girare de afaceri din partea sa.

«În acest caz însă reclamantul trebuia să dovedească, în mod clar și precis, serviciile utile și necesare aduse societății, precum și valoarea lor; căci numai în asemenea caz girantul de afaceri poate pretinde o indemnizare conformă art. 991 din Codul civil, aplicabil și în materie comercială. Curtea trecând peste aceste principii, dă o hotărâre nemotivată și cu violarea zisului text de lege.

«Curtea de apel pe de o parte admite principiul că, conform art. 128 din Codul comercial, fondatorii nu au dreptul la o indemnizare pentru serviciile aduse de dânsii în această calitate; iar pe de altă parte, în considerentele următoare, uitând acest principiu, admite o despăgubire reclamantului în parte și pentru serviciile aduse în calitate de fondator. Hotărârea Curții este din acest punct de vedere dată cu exces de putere și nemotivare».

Având în vedere că din decizia supusă recursului rezultă, în fapt, că Societatea de asigurări generale «Agricola», recurentă în acest proces, a fost obligată de Tribunalul Ilfov, secția comercială, prin sentința No. 418/908, să plătească intimatului H. S. Nenișescu suma de 30000 lei daune pentru serviciile ce acesta a adus societății la constituirea ei;

Că contra acestei sentințe intimatul H. S. Nenișescu a făcut apel, și Curtea din București, secția II-a, prin decizia supusă recursului, l-a admis în parte și a majorat, prin apreciere, suma la care societatea recurentă a fost obligată, la 40000 lei;

Considerând că Curtea de fond, având în vedere desbaterile urmate înaintea sa și toate actele prezentate de parte, constată în fapt că intimatul H. S. Nenișescu a condus și a lucrat la constituirea societății recurente, în calitate de secretar al comitetului de subscripție; că tot din acte și corespondență, Curtea de fond mai constată că, după constituirea societății recurente, intimatul H. S. Nenișescu a condus ca girant direcțiunea acelei societăți din luna Maiu 1906, data constituirii ei și până la finele lunii Octombrie același an, în care timp, deși societatea n'a făcut operațiuni, totuși ea a fost organizată de intimat prin înființare de agenții, numiri de personal și alte lucrări de cari societatea a profitat;

Considerând că toate aceste constatări și aprecieri de fapt, fiind de atributul suveran al instanței de fond, ele scapă de sub controlul acestei Inalte Curți;

Considerând că, în ce privește partea din motivul de casare, și anume că intimatul Nenișescu fiind un membru fondator al societății, conform art. 128 din Codul comercial nu ar avea dreptul, în această calitate, la nici o despăgubire, ea nu poate fi luată în considerațiune, întru cât Curtea de fond constată că intimatul nu reclamă plată și despăgubiri în calitate de membru fondator al societății, ci pentru servicii cari nu intră în atribuțiunile fondatorilor, și cari au fost recunoscute de consiliul de administrație că trebuiesc să fie plătite;

Considerând, de altfel, că deși este adevărat că, după dispozițiunile Codului civil, mandatul și gestiunea de afaceri nu se plătește, totuși, în cauză fiind vorba de o afacere comercială, conform art. 374, alin. 2, din Codul comercial, spre deosebire de art. 991 din Codul civil, în comerț mandatul este salariat și Curtea de fond, judecând astfel, n'a violat art. 991 din Codul civil și art. 128 din Codul comercial, n'a comis nici un exces de putere și deciziunea dată este bine și suficient motivată;

Că, dar, acest prim motiv de casare nu este întemeiat.

Asupra celui de al doilea și ultim motiv de casare:

«Omisiune esențială și violarea art. 46 din Codul comercial.

«În urma circumscrierii acțiunii sale, făcută de reclamant înaintea Curții, am cerut proba cu martori pentru a dovedi pe lângă dovezile produse prin acte, că reclamantul n'a adus nici un serviciu Societății «Agricola» după constituirea ei, astfel că din acest punct de vedere nu i se cuvine nici o indemnizare. Curtea nu se pronunță în deciziunea sa asupra acestei cereri făcută în special în concluziile dinaintea Curții, cu toate că este evident că odată făcută această dovadă de

noi, Curtea prin hotărîrea sa nu numai că nu ar fi putut majora despăgubirea d-lui Nenişescu, dar ar fi fost silită să admită apelul nostru, respingând acţiunea. Pe de altă parte, cererea noastră era cu totul admisibilă, pe baza art. 46 din Codul comercial se putea aduce la rezolvarea afacerii în conformitate cu realitatea.

«Curtea, nepronunţându-se asupra acestui cap de cerere face o omisiune esenţială, căci admiterea cererii noastre putea să modifice în totul hotărîrea sa.

«Hotărîrea 'sa e dar casabilă şi din acest punct de vedere».

Considerând că Curtea de fond făcându-şi convingerea din actele prezentate de părţi şi din desbaterile urmate de activitatea depusă de intimatul Nenişescu şi de serviciile aduse societăţii recurente, găseşte proba cu martori, invocată de aceasta pentru a dovedi contrariul, ca inutilă, de unde rezultă că acest motiv de casare este inexact în fapt, întru cât Curtea de fond se pronunţă asupra lui şi-l respinge motivat;

Că, dar, şi acest al doilea motiv de casare nefiind întemeiat, recursul cată să fie respins;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREŞTI, SECŢIA I

Audienţa dela 22 Decembrie 1909

Preşedenţia d-lui GH RAICOVICEANU, consilier

George G. Salveşiu cu Sindicul fal. Trib. Prahova

Declzia comercială No. 77

Faliment.— Comerciant care a cerut un moratoriu în presimţirea unei jene.— Dacă tribunalul poate să se întemeieze numai pe această cerere, pentru a declara în stare de faliment pe acel comerciant, fără a constata şi stabili încetarea de plăţi a comerciantului.— (Art. 842 din Codul comercial).

Dacă este adevărat că, potrivit aliniatului ultim al art. 842 din Codul comercial, tribunalul este îndatorat a păşi fără întârziere la declararea în faliment îndată ce găseşte că cererea de moratoriu este nejustificată, totuş este cert că această declaraţiune presupune constatarea în fapt de către instanţa declarativă, că cel cărui i-a respins cererea de moratoriu se află în realitate în stare de încetare de plăţi.

Astfel, din faptul că un comerciant numai în presimţirea unei jene a cerut moratoriu, nu îndreptăţeşte pe instanţa care a judecat cererea moratoriului să declare pe acel comerciant în stare de faliment, cât timp dânsul nu era în încetare de plăţi când a cerut acel moratoriu.

Curtea,

Având în vedere că apelul făcut de către George G. Salveşiu contra sentinţei Tribunalului Prahova s. II, No. 148/919, prin care, respingându-i-se cererea de moratoriu ce făcuse, a fost declarat în stare de faliment;

Având în vedere că apelantul, în susţinerea apelului său, pretinde că a făcut acea cerere de moratoriu din eroare; că, fiind numai într'o jenă momentană, a prezentat acea cerere numai după un sfat ce i s'a dat dar că în tot cazul nu putea fi declarat în stare de faliment, căci n'a avut şi n'are nici o poliţă protestată şi nici nu s'a dovedit în tot cursul administraţiunii a verii sale de către sindic că ar fi rezultat alte elemente din cari să se poată deduce încetarea sa de plăţi;

Considerând că, în principiu, dacă este adevărat că, potrivit aliniatului ultim al art. 842 din Codul comercial, tribunalul este îndatorat a păşi fără întârziere la declararea în faliment, îndată ce găseşte că cererea de

moratoriu este nejustificată, totuş este cert că această declaraţiune presupune constatarea în fapt de către instanţa declarativă, că cel cărui i-a respins cererea de moratoriu se află în realitate în stare de încetare de plăţi;

Că, din acest punct de vedere, este dovedit în această instanţă că apelantul, departe de a fi în această situaţiune, se bucura şi se bucură actualmente de credit, căci deşi este constat că are un pasiv pe peste 28000 lei, totuş, la verificarea creanţelor, s'au prezentat numai creditorii ce reprezintă o sumă de 1342 lei şi din toate datoriile sale numai una este scăzută, şi aceea de mică însemnătate, fiind numai în sumă de 48 lei;

Că, apoi, întru cât este dovedit că la inventariul făcut de sindic apelantul a fost găsit că are mărfuri evaluate în sumă de 23806 lei, adică cu o mică diferenţă faţă cu pasivul său, reiese şi mai evident împrejurarea arătată de apelant, că dânsul numai în presimţirea unei jene a adresat cererea de moratoriu, cu drept cuvânt respinsă de prima instanţă, dar că nu se află realmente în încetare de plăţi;

Considerând că, astfel fiind, Curtea cată a revoca efectele sentinţei declarative, dispunând ridicarea acestei stări şi să condamne pe apelant a plăti toate cheltuielile făcute de judele-sindic cu administraţiunea falimentului, fiindcă, după cum se arată mai sus, această declaraţiune a fost provocată numai din greşala apelantului;

Pentru aceste motive, Curtea admite apelul şi ridică starea de faliment, etc.

(ss) G. Raicoviceanu; I. Stambulescu; D. G. Maxim.

NOTĂ. — Vezi, în legătură cu chestiunea rezolvată de Curtea de apel prin decizia de mai sus, importantul studiu al d-lui avocat P. Vasilescu: *Poate să se ridice starea de faliment, în opoziţie sau apel prin plata creanţelor în urma sentinţei declarative*, publicat în *Curierul Judiciar* din 1909, No. 46, pag. 365 urm. (N. R.)

TRIBUNALUL JUDEŢULUI ARGHEŞ

Audienţa dela 16 Iunie 1909

Preşedenţia d-lui ANDREIU RADULESCU, judecător

Maria Barbu S. Popescu cu Toma Negulescu

Sentinţa civilă No. 420

Act autentic. — Caracterul său. — Forţa lui probantă despre cele ce el constată şi despre sinceritatea declaraţiunilor părţilor cuprinse în el.—Remiterea datoriei. — Dacă ea e supusă regulilor de formă cari cărmuesc donaţiunile dintre vii.—Contract unilateral.—(Art. 1173 şi 1183 din Codul civil).

1. Din art. 1173 din Codul civil rezultă că un act autentic are deplină credinţă faţa de orice persoană, până la înscrierea în falş despre existenţa materială a faptelor constatate de judecător ca îndeplinite de dânsul sau petrecute înaintea sa şi până la proba contrară despre sinceritatea declaraţiunilor cuprinse sau despre a dispoziţiunilor ori convenţiunilor ce constată.

Actele autentice au această putere de probă pentru tot ce ele constată, fără a se mai face distincţiunile prevăzute de art. 1174 din Codul civil unde se arată, nu puterea probatorie, ci puterea obligatorie a lor, efectele juridice ce produc între părţi.

2. Susţinerea cuiva că nu i s'ar fi celit în întregime de către judecător un act autentic, nu poate fi luată în considerare dacă aceasta nu s'a dovedit pe calea înscrierii în falş.

3. Dacă remiterea unei datorii, care este o libe-

ralitate, este supusă regulilor de fond prevăzute de lege pentru validitatea dispozițiilor cu titlu gratuit din art. 1138 din Codul civil, care admite și renunțarea tacită, rezultă că remiterea datoriei nu este supusă regulilor de formă, cari cărmuesc donațiunile între vii, și deci ea poate fi stabilită conform regulilor prescrise pentru dovedirea convențiilor în genere.

Prin urmare, remiterea datoriei fiind un contract unilateral, el este perfect când oferta creditorului a ajuns la cunoștința debitorului, căruia nu i se cere a face o acceptare solemnă.

Tribunalul,

Asupra contestațiunii introdusă prin petiția înregistrată la No. 15527/909 de către Maria Barbu Stan Popescu, personal și ca tutoare a minorilor săi fii, din comuna Cerbu, județul Argeș, prin care cere ca la tabloul de distribuirea prețului rezultat din vânzarea averii decedatului său soț Barbu Stan Popescu să nu mai fie înscris Toma Negulescu din Pitești cu suma ce pretinde de a mai avea de primit în baza actului de ipotecă autentificat de Trib. Argeș la No. 3208/97 și înscris la No. 209/97, de oarce această creanță ipotecară este definitiv și complect achitată, după cum se vede din declarația făcătoare de numitul în actul de vânzare intervenit între el și C. Pârșoagă, autentificat de Trib. Argeș la No. 4049/906 și transcris la No. 1475/907;

Având în vedere actele din dosar, susținerile și concluziunile părților;

Având în vedere că în fapt se stabilește următoarele:

Prin actul autentificat de Trib. Argeș la No. 3208/97 și înscris la No. 209/97, Barbu Stan Popescu din com. Cerbu se recunoaște dator lui Toma Negulescu suma de lei 19600, pe care se obligă a-i plăti în termen de un an, după care va plăti 12% dobândă pe an până la încasarea banilor, plus spese de judecată și 300 lei onorariu de avocat. Pentru plata acestei sume se obligă solidar și soția sa Maria. Drept garanție, bărbatul și femeia ipotecează mai multe imobile. Neachitându-i-se creanța, creditorul urmărește averea ipotecată și prin ordonanța de adjudecațiune cu No. 3696/902 se adjudecă definitiv asupra sa cu suma de lei 15000;

La 14 Octombrie 1903 Ion Ionescu din Cerbu, pe baza sentinței Trib. Argeș No. 492/900, cere urmărirea unui petic de loc și a altei averi a lui Barbu Stan Popescu. Prin ordonanța de adjudecare, No. 28 din 5 Ianuarie 1909, se adjudecă definitiv peticul de loc urmărit asupra creditorului Ion Ionescu cu lei 630;

La 17 Decembrie 1908, supleantul Trib. Argeș, atestă pe actul de ipotecă al lui Toma Negulescu că a fost achitat numai de 15000 lei, iar la 18 Decembrie posesorul lui Toma Negulescu îl depune pentru a fi înscris în tabloul de distribuirea prețului cu suma de lei 4600, plus dobânda de 12% pe an. La 16 Aprilie 1909, fixându-se termen pentru facerea tabloului, atât creditorul I. Ionescu cât și debitoarea Maria Barbu Stan Popescu au contestat existența creanței lui Toma Negulescu, în urma căreia s'a dispus a nu se mai face tabloul până după judecarea contestației. Înainte de acestea, la 28 Noembrie 1906, prin actul de vânzare autentificat de Trib. Argeș, la No. 4049/906, și transcris la No. 1475/907, T. Negulescu vinde lui C. Pârșoagă un petic de loc din acelea pe care le avea și el cumpărate dela Barbu Stan Popescu prin ordonanța de adjudecare No. 3696/902.

În acel act Toma Negulescu, după ce declară că a primit prețul, zice: «totdeauna mai declar că toată creanța ce aveam să primesc după actul de ipotecă dela Barbu Stan Popescu și soția sa Maria, autentificat de onor. Trib. Argeș la No. 209/97, s'a stins definitiv de capital și procente prin cumpărătoria imobilelor cuprinse înrânsul, fără ca să mai am vreun drept de pretențiune asupra aceluia loc»;

Având în vedere că aci e vorba de un act auten-

tificat la No. 209/97, când actul în chestiune este înscris la No. 209/97 și autentificat la No. 3208/97, dar Toma Negulescu nici nu obiectează că n'ar fi unul și același și că s'ar referit la alt act;

Având în vedere că declarațiunea citată este făcută de Toma Negulescu într'un act autentic;

Considerând că din art. 1173 din Codul civil, rezultă că un act autentic are deplină credință față de orice persoană până la înscrierea în fals, despre existența materială a faptelor constatate de judecător ca îndeplinite de dânsul, sau petrecute înaintea sa și până la proba contrarie, despre sinceritatea declarațiilor cuprinse sau despre a dispozițiilor ori convențiilor ce constată;

Că această putere probantă a actelor autentice e nediscutată față de textul român, radactat altfel decât textul francez, după care această putere probantă ar fi numai față de părțile contractante de moștenitori și reprezentanții lor (art. 1319 din Codul civil francez).

Că actele autentice au această putere de probă pentru tot ce ele constată, fără a se mai face distincțiunile prevăzute de art. 1174 din Codul civil care arată, nu puterea probatorie ci puterea obligatorie, efectele juridice ale actelor autentice între părți;

Având în vedere că susținerea lui Toma Negulescu că nu i s'ar fi cetit de către judecător actul în întregime este fără valoare cât timp pretinsa falsitate a celor afirmate de judecător nu s'a dovedit pe calea înscrierii în fals, la care numitul nu voia să recurgă; Că de asemenea nu poate fi ținută în seamă afirmația sa că această declarație s'ar fi trecut în act prin fraudă căci n'a devedit și nici n'a cercat a o face prin mijloacele de probă admisibile în acest caz;

Că, așa fiind, declarația citată având deplină credință — erga omnes — are și față de contestatoarea deși ea nu a luat parte la actul care o cuprinde și cu atât mai mult față de Toma Negulescu;

Având în vedere că prin acea declarație se constată liberațiunea complectă a debitorilor prevăzuți în arătatul act de ipotecă;

Având în vedere că liberațiunea unui debitor se poate constata prin orice adnotațiune făcută de creditor în josul, pe marginea sau pe dosul unui titlu de creanță, cu toate că nu este subsemnată nici datată de el (art. 1180 din Codul civil)

Că chiar registrele, cărțile sau hârtiile domestice ale cuiva au putere contra lui, când constată primirea unei plăți, constituirea unei novațiuni, remiterea unei datorii etc., etc. și căci cuvântul de «plată» din art. 1185 din Codul civil e luat într'un sens general;

Că dacă asemenea mențiuni și acte pot dovedi liberațiunea unui debitor, cu atât mai mult declarațiunea făcută de creditor într'un act autentic;

Că, așa fiind, prin declarația menționată se dovedește pe deplin că creditorii Barbu Stan Popescu și Maria Barbu Stan Popescu au fost liberați de ceea ce mai aveau să plătească lui Toma Negulescu;

Considerând că odată liberațiunea dovedită trebuie să admitem de bună declarația creditorului că datoria s'a stins definitiv prin cumpărătoria imobilelor cuprinse în actul de ipotecă;

Că de altfel modul stingerii obligațiunii în speță nu interesează decât dacă s'ar dovedi că așa cum s'a efectuat n'a avut loc stingerea;

Că dacă prin viza aceluia act se arată că s'a achitat numai 15000 lei, urmează că pentru rest s'ar fi făcut o remitere a datoriei;

Că dacă remiterea datoriei fiind o liberalitate este supusă regulilor de fond prevăzute de lege pentru validitatea dispozițiilor cu titlu gratuit din art. 1138 Codul civil, care admite și renunțarea tacită, rezultă că remiterea datoriei nu e supusă regulilor de formă cari cărmuesc donațiunile între vii, deci ea poate fi stabilită conform regulilor prescrise pentru dovedirea convențiilor în genere;

Că remiterea datoriei fiind un contract unilateral, el este perfect când oferta creditorului a ajuns la cunoștința debitorului iar nu când a ajuns din nou la cunoștința creditorului;

Că remiterea nefiind un act solemn nici acceptarea nu se cere a fi solemnă; Că întru cât până la 18 Decembrie 1908 Toma Negulescu n'a mai făcut nici un demers pentru realizarea creanței sale, că a dat arăta declaratie de achitare și că imediat ce el s'a prezentat va fi înscris la tablou, debitoarea a protestat susținând că acea creanță e stinsă, dovedește că se acceptase remiterea datoriei dacă ar fi fost o simplă remitere, iar nu chiar o plată;

Că din toate acestea rezultă că s'a stins definitiv obligațiunea lui Barbu Stan Popescu și Maria Barbu Stan Popescu, prevăzută în actul autentificat de Trib. Argeș la No. 3208/97 și înscris la No. 209/97, și deci Toma Negulescu nu mai poate pretinde nimic în baza acestui act;

Că, așa fiind, urmesză a se admite contestația făcută de Maria Barbu Stan Popescu, personal și ca tutoare a minorilor săi fii, și a dispune ca Toma Negulescu să nu mai fie înscris în tablou cu creanța prezentată;

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată cerute de contestatoare, le fixează la suma de lei douăzeci;

Având în vedere că contestatoarea s'a judecat cu act de paupertate, deci urmează a se condamna Toma Negulescu, conform art. 44 din Legea timbrului, la plata taxelor și timbrelor ce urma a se întrebuința în proces;

Pentru aceste motive, tribunalul admite contestația, etc.
Judecător, (s) Andreiu Rădulescu

Grefier (s) G. Nicolescu

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUIU S. II

Audiența dela 16 Decembrie 1909

Președenția d-lui CORNELIU BOTEZ, președinte

Haralamb Claudatos cu Gheorghe D. Claudatos zis și Potamiano
Sentința civilă No. 328

Competență.—Acțiunea relativă la un imobil, sau pretențiuni relative la acel imobil situat în Turcia.—Dacă asemenea acțiune poate fi intentată la tribunalele române sau la tribunalele turcești unde e situat imobilul.—(Art. 13 din Codul civil și art. 59 din Procedura civilă).

Dacă art. 13 din Codul civil prevede că străinul poate fi tras în judecată înaintea tribunalelor române pentru îndeplinirea obligațiunilor sale contractate în România, atât doctrina franceză și română, cât și jurisprudența sunt de acord a interpreta acest text, care e de strictă aplicare, în sensul că nu e aplicabil decât la obligațiunile personale ale străinului, iar nu și când obiectul acțiunii e un imobil sau o pretențiune relativă la el.

Prin urmare, o acțiune relativă la predarea unui imobil cumpărat situat în Turcia sau la restituirea prețului acelui imobil, trebuie intentată la tribunalul turcesc unde este situat imobilul.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Haralamb Claudatos, comerciant din Galați, contra lui Gheorghe D. Claudatos zis și Potamiano, tot din Galați, pentru plata sumei de 15000 lei, prețul vânzării unui imobil;

Având în vedere excepțiunea de necompetență ridicată de partea pârîtă;

Având în vedere că din desbateri se constată că în 1902 a intervenit între părți un contract de vânzare-cumpărare, scris și redactat de consulul Elin din localitate, prin care reclamantul a vândut pârîtului un i-

mobil al său, situat în Preveza (Turcia); că pârîtul nepredând reclamantului imobilul vândut, acesta din urmă i-a intentat acțiunea de față prin care cere restituirea sumei de 15000 lei prețul acelui imobil;

Având în vedere că pentru a se decide restituirea prețului, tribunalul a ținut a se examina dacă pârîtul ca vânzător e în culpă și deci dacă este loc la rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare, în care caz numai acțiunea pentru restituirea prețului care e o consecință necesară a nerespectării de către vânzător a contractului, și implică rezoluțiunea lui, poate să aibă loc; că o asemenea acțiune fiind reală, conform art. 1368 din Codul civil urma a fi intentată la tribunalul situațiunii imobilului aflător în Turcia, potrivit cu rânduiala de competență prescrisă de art. 59 din Procedura civilă; că dacă art. 13 din Codul civil prevede că străinul poate fi tras în judecată înaintea tribunalelor române pentru îndeplinirea obligațiunilor sale contractate în România, atât doctrina franceză și română, cât și jurisprudența, sunt de acord de a interpreta acest text, care e de strictă aplicare, în sensul că nu e aplicabil decât la obligațiunile personale ale străinului, iar nu și când obiectul acțiunii e un imobil sau o pretențiune relativă la el. (In acest sens: Vincent et Penaud No. 10, 17 și 50, pag. 629; Planiol, t. I, No. 2233; D. Alexandresco, t. I, ed. II, pag. 355 nota; Cas. II, 11 Iunie 1864; B p. 353, și Trib. Ilfov, s. I, 20 Martie 1889 Dreptul 28 (1889);

Că, dar, acțiunea fiind îndreptată înaintea tribunalului român, excepțiunea de incompetență cată a fi admisă ca întemeiată;

Președinte (s) Corneliu Botez.

PROIECTUL DE LEGE

asupra

CONTRACTULUI MUNCII

— Analiză critică —

(Urmare *)

Partea cea mai interesantă din contractul muncii pentru punctul de vedere juridic este rezilierea contractului și Acțiunea în daune. Ne vom ocupa întâiu de rezilierea contractului. Un contract se poate desființa în general prin consimțământul ambelor părți sau prin voința unilaterală a uneia din ele. In cazul dintâiu nimic de zis: desființarea contractului urmează printr'un comun acord și ceea ce rămâne de discutat este valabilitatea și validitatea noiei convențiuni, căci rezilierea prin bună înțelegere este ea însăș un contract de reziliere sau desființare. Totuș, gândindu-ne că legea șterge concursul avocatului, autorul legii trebuiă—dintr'un spirit de echitate—să fie el cel puțin un avocat sincer și să clarifice situațiunea părților într'o asemenea împrejurare.

Rezilierea contractului prin voința unilaterală, proiectul o prevede și o analizează. Ca să urmărim cu conștiințiozitate încăleitele texte din cap. III al legii, vom împărți chestiunea în două părți: 1) rezilierea contractului de către muncitor, și 2) rezilierea contractului de către locatar (patron, șef de întreprinderi, etc.). Vom observa situațiunea părților din două puncte de vedere: a) când rezilierea este permisă de lege, și b) când ea nu e permisă de lege.

După Codul civil, contractul muncii fiind un contract bilateral, art. 1020 declară condițiunea rezolutorie subînțeleasă. Iar mai departe art. 1021 spune:

*) Vezi Curierul Judiciar No. 6 a. c. In acel număr să se îndrepteze pe p. 43, rândul 12 din text de jos în sus «poate fi» în loc de «este».

Art. 1021. — Într'acest caz contractul nu este desființat de drept. Partea în privința căreia angajamentul nu s'a executat, are alegerea sau să silească pe cealaltă a execută convențiunea, când este posibil, sau să-i ceară desființare cu daune interese. Desființarea trebuie să se ceară înaintea justiției, care după circumstanțe poate acordă un termen părții acționate.

Negreșit aceste dispozițiuni pot fi aplicate numai în parte, și anume că contractul nu este desființat de drept; iar în ce privește facultatea de a alege, ea nu există în contractul de muncă pentru locatar. Obiectul «munca» la care se obligă muncitorul este în generalitatea cazurilor *un fapt* și e de principiu: *nemo potest ad factum cogi*.

Situațiunea deci după Codul civil este neclară, pentru că pe de o parte ar trebui să fie bine fixat contractul, ceace în general nu se întâmplă; iar în ce privește contractele de muncă rezilierea cu sau fără motiv din partea muncitorului nu ar putea să fie urmată de o satisfacție completă pentru locatar.

Legea meseriilor prevede cazuri anume pentru cari rezilierea se poate cere, și urmărește chestiunea în toate consecințele ei. În parantez fie zis—legea meseriilor—, lăsând la o parte considerațiunea socială și economică, este după părerea noastră din punct de vedere juridic un monument strălucit de legislațiune și simțim o deosebită plăcere să aducem omagiile noastre eminentului jurisconsult, d-l B. Missir, autorul ei

Dar proiectul cel nou al contractului muncii?

Din capitolul III cităm art. 18, alin. 3 și 4:

Art. 18, alin. 3.—Muncitorul ca și patronul nu poate rupe contractul înainte de termenul stipulat prin el, dacă contractul e cu termen;

Alin. 4: Înainte de terminarea lucrului dacă contractul e cu bucată, înainte de a se fi înștiințat unul pe altul cu cel puțin 7 zile, dacă contractul e fără termen și nu conține un termen de preaviz; prin dorința unei părți, când contractul s'a făcut fără termen și există un motiv legal de desființare.

Așa dar, trei situațiuni în rezilierea contractului: a) contract cu termen, b) contract cu bucată, și c) contract fără termen. În contractul cu termen nici o dificultate, tot așa și în contractul cu bucată: contractul există până la termen, sau până când opera e terminată. Dar în cazul unui contract fără termen și, dacă de pildă patronul stipulează un termen de preaviz prea lung, trebuie să se lase aceasta în libertatea convențiunii? Fixarea termenului de preaviz în asemenea ipoteză ar fi necesar să se fixeze de legiuitor.

Dar cetiți mai bine aliniatul 4 și vedeți neînțelegerea ce lasă. Cum, în cazul contractelor cu termen și cu bucată, părțile nu pot prin consimțământul lor să rezilieze contractul? Așa rezultă din ultimile rânduri ale acestui aliniat; muncitorul, deși a convenit cu patronul să rezilieze contractul, poate fi silit să lucreze până la termen sau să termine lucrarea? Situațiunea trebuie clarificată. Ni se pare că legea trebuie să privească rezilierea ca pornind dela una din părți¹⁾.

Cari sunt motivele pe cari legea le admite pentru rezilierea contractului? Dacă ar fi să judecăm după textul art. 18, am fi nevoiți să răspundem: nici unul, fiindcă nu poate rupe muncitorul contractul înainte de termen sau înainte de terminarea operei.

Iată însă mai departe două articole, 20 și 21, cari nu ne dau dreptul unei asemenea concluziuni:

Art. 21.—Muncitorul poate desființa contractul fără preaviz:

Se citează o serie de cazuri, și

Art. 20.—Patronul sau șeful întreprinderii pot desființa contractul fără preaviz...

Iarăș o serie de cazuri.

Evident, legea asta e o lege a contrazicerilor! Aproape nu poți găsi o idee fără să nu ai siguranța că vei întâlni și negațiunea ei. Dar ce înseamnă cuvintele «fără preaviz» pe cari le-am subliniat? Oare, cu preaviz se poate rezilia contractul chiar înainte de termen sau înainte de terminarea operei?

De altfel, alipind art. 18 și ultimul aliniat al art. 4, soluțiunea ar fi nedreaptă. Consecința normală a acestui text ar fi ca muncitorul să nu puie niciodată termen contractului, pentru că este astfel într'o situație mult mai bună.

Patronul în toată această analiză își are situațiunea mai bună. El poate în contractul fără termen să puie un termen mai lung pentru preaviz, ceace îi convine; în contractul cu termen sau cu bucată, are de asemeni avantajul de a pretinde lucrul până la termen sau opera de efectuat.

Ne întrebăm acum: Care este sancțiunea în cazul când fie muncitorul, fie patronul, rup contractul înainte de termen sau înainte de terminarea operei?

Din proiect ar urmă daune sau amendă și daune. Dar dacă ruperea este o consecință a neîmplinirii unei obligațiuni și rezilierea e făcută de partea care nu e în culpă? Soluțiunea nu o văd în proiect. Vom analiza mai desvoltat ideea în partea privitoare la acțiunea în daune.

Ultimele cuvinte ale alin. 4 al art. 18 să le cetim cum probabil a avut intențiune autorul proiectului să le exprime: «Contractul se poate rupe prin voința unei părți, când contractul s'a făcut fără termen și există un motiv legal de desființare». Aceasta e: rezilierea contractului muncii prin voința unilaterală.

Multă luptă în Franța cu art. 1780—la noi art. 1471 din Codul civil.

Am citat cuprinsul acestui art. 1471: «Nimeni nu poate pune în serviciul altuia lucrările sale decât pentru o întreprindere determinată sau pe un timp mărginit». Jurisprudența franceză dela 1859 încă introdusese ideea că se datorește daune pentru ruperea fără motive legitime a contractului nemărginit în timp²⁾. Dela 1872 însă, jurisprudența variază între două opinii: una care acordă daune pentru ruperea neoportună a contractului, alta care consacră ideea—după părerea noastră singura juridică în raport cu textele de atunci— că nu se datorește daune pentru ruperea contractului fără termen, de oarece prin o asemenea desființare partea uzează de un drept al său: *nemo damnum dat qui jure suo utitur*. Lupta este și azi foarte vie între cele două teorii. În Franța avem față în față pe R. Saleilles³⁾, creatorul teoriei abuzului de drept pentru sistemul întâiu și pentru sistemul al doilea pe Planiol⁴⁾. Noi recunoaștem că instanța supremă franceză a trecut peste dreptul său de interpretare, când a atribuit daune părții care se plânge de ruperea contractului prin voința unilaterală. Această interpretare a forțat pe legiuitorul francez să adauge articolului 1780 un aliniat spre a pune Casația prin jurisprudența ei în legalitate.

La 27 Decembrie 1890, Parlamentul francez a votat următorul text adițional, art. 1780:

²⁾ N. Titulescu: «Din teoria contractului de muncă», *Curierul Judiciar*, No. 34, 35, 46, 48 și 51 din 1908.

³⁾ «Bulletin de la société d'études legislatives», Paris 1905 și «Déclaration de volonté», passim.

⁴⁾ «Revue trim. du droit civil» pe 1905, 1906 și 1909.

¹⁾ Interpretăm intențiunea autorului, căci de am adăuga la începutul frazei de „prin dorința unei părți...” propoziția subînțeleasă: «nu poate rupe contractul», ar ieși înțelesul contrar aceluia ce a voit să-i dea ministrul.

«Le louage des services fait sans détermination (expresse ou tacite) de durée, peut toujours cesser par la volonté de l'une des parties contractantes. Néanmoins la résiliation du contrat par la volonté d'un seul des contractants peut donner lieu à des dommages intérêts».

Doctrina a desvoltat și precizat acest «peut donner lieu à des dommages intérêts»: a introdus ideea motivelor legitime. Contractul de locație a muncii se poate rezilia prin voința unilaterală a unei părți, dacă această parte se găsește în condițiuni peste putință de suportat, ruperea contractului este determinată de împrejurări serioase și în acelaș timp a ținut ca această rupere să nu fie inoportună, să nu creeze prejudiții celeilalte părți.

Proiectul ce analizăm spune și el, în cazul contractului fără termen, că admite ruperea contractului prin voința unilaterală, dacă există un motiv *legal*. Negreșit, legal e mai precis decât *legitim*. Ca să determinăm cuvântul *legal*, ne vom adresa la obligațiile pe cari legea le impune părților. Spicuind textele, găsim:

În ce privește pe muncitor:

Art. 8 cuprinde o serie de obligațiuni ale locatarului; cităm câteva, și anume pe cele pe cari nu le mai repetă în art. 21:

Art. 8, alin. 2.—Dacă patronul, s'a angajat să dea locuință, ea trebuie să fie bună și igienică; iar dacă s'a obligat să dea masă, ea trebuie să întrunească toate cerințele igienice, să fie abudentă și sănătoasă;

De a observă și a face să se observe bunele moravuri în tot timpul executării contractului;

Să dea voie muncitorului de a-și exercită obligațiile culturale și obligațiunile rezultând din legi;

Să puie la dispoziția muncitorului personalul, uneltele și materialele necesare lucrului;

Să nu-i oblige pe muncitori a-i face servicii casnice;

Să nu oblige pe muncitor la o muncă efectivă mai mare de 10 ore în 24 de ore, dacă are 16 ani impliniți—mai mare de 8 ore dacă nu are încă 16 ani;—și mai mare de 9 ore, dacă este femeie ce a trecut de 16 ani.

Art. 9, alin. 4.—Salariul ce nu trece peste 5 lei pe zi trebuie plătit cel puțin la 7 zile, cel ce nu trece peste 10 lei la 15 zile, celelalte la finele lunii.

Salariul lucrului cu bucata trebuie plătit cel puțin la 7 zile.

Plata salariului trebuie făcută în seara ultimei zile de lucru. Orice convenție prin care se ia muncitorului dreptul de a dispune de salariul său este interzisă.

Apoi art. 21, alin. 2:

Când patronul sau cel ce-l înlocuește, sau prepușii lui, se fac vinovați față de el de acte de necinste, loviri, injurii; când moralitatea muncitorului este pusă în pericol;

Când șeful întreprinderii îi cauzează cu intenție un prejudiciu în timpul sau cu ocazia muncii;

Când sănătatea sau siguranța muncitorului este expusă la pericole pe cari acesta nu le putea prevedea în momentul concluziunii contractului;

Când șeful întreprinderii lipsește dela obligațiunile sale relative la execuțiunea contractului.

Și ultimul aliniat prevede un caz special pentru femeia muncitoare:

Femeia muncitoare, locuind în fabrică la șeful întreprinderii, are facultatea să rezilieze contractul, atunci când femeia șefului întreprinderii, sau orice altă femeie care diriguia atelierul sau fabrica la epoca încheierii contractului, a murit sau s'a retras.

Iar în ce privește pe locatar, are art. 20 ca izvor al acestor motive legale:

Art. 20, alin. 2.—Când muncitorul l-a amăgit în încheierea contractului prin librete sau certificate false;

Când îi cauzează cu intențiune un prejudiciu material în timpul sau cu ocazia executării muncii; Când se face vinovat

față de ei sau de personalul întreprinderii de un act de necinste, de loviri sau injurii; Când se face vinovat de fapte imorale ca și atunci când prin imprudența lui compromite siguranța casei stabilimentului sau muncii;

Când muncitorul s'a pus în grevă.

Comparând textele citate cu cazurile de reziliere permise de legea meseriilor, vedem o imediată superioritate a acesteea. Întâiu, legea meseriilor este mai completă. Așă de pildă, o chestiune foarte importantă este cazul muncitorului chemat la serviciul militar pentru un timp oarecare și pe care nu-l întâlnim în proiect. Tot astfel cazul când una din părți e atinsă de o boală contagioasă.

Legea meseriilor are apoi o concepție juridică generală asupra rezilierii în art. 38: «Convențiunea dintre patron și lucrător poate fi reziliată afară de stipulațiune contrarie printr'o denunțare făcută cu 15 zile înainte». Apoi urmează expunerea diferitelor situațiuni. În ce privește raporturile dintre părți, art. 40, 41 și 42 se prezintă mult mai expresive. Reflectați asupra articolelor ce le-am citat mai sus din proiectul asupra contractului muncii și veți constată o grămădire de termeni, cari n'au ca valoare practică nici o importanță. Ca să dau între altele un exemplu: Ce este un «act de necinste» de care vorbește art. 20 și 21?

* *

Rezumând expunerea ce am făcut până acum asupra rezilierii contractului muncii, încheiem și analiza ce am făcut proiectului din acest punct de vedere. Nici asupra acestei chestiuni proiectul nu este clar și bun; el declară în principiu că contractul nu se poate rezilia, ceea ce este greșit. Principiul trebuie pus în sensul că contractul se poate rezilia, și în al doilea rând că această reziliere dă loc la daune; în special pentru contractul fără termen, pe care a făcut rău că l-a menținut, rezilierea să nu se admită fără daune, dacă e făcută fără un motiv legal. În urmă fixarea altor condițiuni sub cari anumite contracte se pot rezilia. Iar în ce privește motivele legale, ar fi fost necesar o mai bună precizare, căci termenii vagi cum sunt aceia de moralitate și necinste nu se pot interpreta după un criteriu hotărât.

(Va urma).

Cons. Popescu
avocat

INFORMAȚIUNI

D-l Anibal Teodorescu, conferențiar la Facultatea juridică din București și membru în Comitetul nostru de redacție, va ține lecțiunea de deschidere a cursului de *Drept administrativ* cu studenții anului I, astăzi Joi ora 10 a. m.

A apărut *Tabla de Materii pe anul 1909* cuprinzând 7 coale tipar. Ea se vinde tot pe prețul de 5 lei exemplarul și nu se va trimite decât numai abonaților la corent cu plata abonamentelor.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal direct la administrația ziarului «Curierul Judiciar» București, sau să plătească la prezentare numai în mâna încasatorilor: I. RIVEANU pentru provincie și I. ST. TUDOROIU pentru Capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registrul cu mateă, investite cu ștampila: CURIERUL JUDICIAR.